Інформація про стан і розвиток страхового ринку України за 9 місяців 2008 року

I. Розміри страхового ринку

1. Кількість страхових компаній (таблиця 1).

III кв. 2008 року Кількість страхових компаній (СК) станом на 30.09.2008 становила **475** компаній, що у порівнянні із III кв. 2007 року на 7,5% більше. У порівнянні із початком року, кількість компаній за 9 місяців 2008 року зросла на 29, з них на 8 СК збільшилася кількість СК "life" – до 73 компаній, та на 21 - СК "non-life", що становило 402 компанії.

Таблиця 1

Реєстрація страхових компаній	на кінець року		на кінець кварталу*		
	2006	2007	III кв.07	III кв.08	*Зміни +/-*
Кількість страхових компаній	**411**	**446**	**442**	**475**	***33***
в т.ч. СК "non-life"	356	381	378	402	*24*
в т.ч. СК "life"	55	65	64	73	*9*
Виключено з Держреєстру протягом періоду*	**20**	**19**	**17**	**10**	***-7***
в т.ч. СК "non-life"	18	18	16	10	*-6*
в т.ч. СК "life"	2	1	1	0	*-1*
Включено до Держреєстру протягом періоду*	**33**	**54**	**48**	**39**	***-9***
в т.ч. СК "non-life"	26	43	38	31	*-7*
в т.ч. СК "life"	7	11	10	8	*-2*

** - з початку року*

2. Компанії з іноземним капіталом

III кв. 2008 року Станом на 30.09.2008 кількість компаній з іноземними інвестиціями становила 80. За липень-вересень 2008 року до Держреєстру було включено одну нову страхову компанію, яка має у статутному фонді іноземний капітал.

Для порівняння за той же період (липень-вересень) 2007 року зареєстрована також 1 компанія із іноземними інвестиціями на загальну суму 7,14 млн.грн.

3. Ліцензування

III кв. 2008 року За січень-вересень 2008 року видано 849 ліцензій, у тому числі 11 ліцензій на страхування життя та 78 - на обов‘язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Анульовано - 51, закінчився термін дії у 175 ліцензій.

(за липень-вересень видано 214 ліцензій, в тому числі 2 ліцензії на страхування життя та 212 - на обов‘язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників транспортних засобів. Анульовано – 13, закінчився термін дії у 35 ліцензій)

3. Структурні підрозділи страховиків у розрізі областей та їх показники діяльності (таблиця 2)

Таблиця 2

№ з/п	Місцезнаходження	Кількість філій по областях	Кількість дирекцій по областях	Кількість відділень по областях	Кількість представ-ництв по областях	Страхові платежі (премії, внески), млн.грн	Страхові виплати та страхові відшкодування, млн.грн.
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**7**	**8**
1	Вінницька область	36	6	16	6	70,7	19,9
2	Волинська область	47	6	19	6	62,6	14,2
3	Дніпропетровська область	108	13	21	15	276,5	80,1
4	Донецька область	102	21	27	13	424,7	128,4
5	Житомирська область	29	6	14	5	56,4	14,8
6	Закарпатська область	34	7	17	7	80,5	27,9
7	Запорізька область	70	13	31	8	171,0	58,1
8	Івано-Франківська область	37	4	21	7	62,7	18,8
9	Київська область	39	1	33	2	68,7	28,7
10	Кіровоградська область	23	5	8	6	54,8	15,2
11	м. Київ	96	17	44	10	1 001,4	399,7
12	Луганська область	70	7	17	11	126,8	33,7
13	Львівська область	68	9	37	9	183,0	58,4
14	Миколаївська область	34	7	10	5	88,4	25,0
15	Одеська область	52	8	26	11	207,2	72,7
16	Полтавська область	43	6	20	9	78,9	22,1
17	Рівненська область	37	7	26	6	55,9	13,5
18	Сумська область	26	6	18	5	47,7	11,9
19	Тернопільська область	34	5	20	6	53,1	13,4
20	Харківська область	59	9	35	8	164,6	55,4
21	Херсонська область	28	7	20	6	58,4	21,7
22	Хмельницька область	42	4	24	8	60,7	17,0
23	Черкаська область	45	6	28	6	63,3	23,1
24	Чернівецька область	28	4	16	3	35,0	8,3
25	Чернігівська область	52	6	22	3	50,2	14,3
26	Автономна Респ.Крим	67	15	28	8	141,0	32,6
	в т.ч. м. Севастополь	14	5	5	2	33,3	10,5
	Всього	**1306**	**205**	**598**	**189**	**3 744,1**	**1 228,8**

II. Основні показники діяльності (таблиця 3)

Таблиця 3

Динаміка основних показників діяльності страховиків

Показники	На кінець року		*Темпи приросту*	На кінець кварталу		*Темпи приросту*
	2006 р.	**2007 р.**	***2007/ 2006***	**3кв.2007**	**3кв.2008**	***3 кв.2008/ 3 кв.2007***
Кількість договорів страхування, укладених протягом звітного періоду, одиниць						
Кількість договорів, крім договорів з обов‘язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, у тому числі:	16 931 429	20 179 940	*19,2%*	14 825 037	16 898 449	14,0%
- зі страхувальниками – фізичними особами	13 686 682	16 447 339	*20,2%*	11 998 696	13 730 526	14,4%
- зі страхувальниками – юридичними особами	2 999 121	3 310 115	*10,4%*	2 462 216	3 119 721	26,7%
Кількість договорів з обов‘язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті	537 647 432	579 587 052	*7,8%*	428 626 630	496 681 291	15,9%
Страхова діяльність, млн.грн.						
Валові страхові премії	13 829,9	18 008,2	*30,2%*	12 341,2	**17 379,3**	*40,8%*
Валові страхові виплати	2 599,6	4213	*62,1%*	2 850,2	**5 080,9**	*78,3%*
Рівень валових виплат, %	18,8	23,4	*24,5%*	23,1%	29,2%	*26,6%*
Чисті страхові премії*	*8 769,4*	*12 353,8*	*40,9%*	8553,3	**11 840,3**	*38,4%*
Чисті страхові виплати*	*2326,2*	*3 884*	*67,0%*	2586,3	**4 720,3**	*82,5%*
Рівень чистих виплат, %	26,5	31,4	*18,5%*	30,2%	**39,9%**	*31,8%*

** Чисті страхові премії та виплати, що були отримані – розраховані як валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестрахування (для виключення подвійного рахунку)*

***Перестрахування*, млн.грн.**						
Сплачено на перестрахування, у тому числі:	5 621,70	6 423,90	*14,3%*	4367,6	**6 254,1**	*43,2%*
- перестраховикам-резидентам	5 060,60	5 654,40	*11,7%*	3787,9	**5 538,9**	*46,2%*
- перестраховикам-нерезидентам	561,1	769,5	*37,1%*	579,7	**715,2**	*23,4%*
Виплати компенсовані перестраховиками, у тому числі:	396,3	654,7	*65,2%*	410,1	**695,0**	*69,5%*
- перестраховиками-резидентами	122,8	325,7	*165,2%*	263,9	**360,5**	*36,6%*
- перестраховиками-нерезидентами	273,4	329	*20,3%*	146,2	**334,5**	*128,8%*
Отримані страхові премії від перестрахувальників-нерезидентів	21,5	112,2	*421,9%*	102	**227,6**	*123,1%*
Виплати компенсовані перестрахувальникам-нерезидентам	13,5	504,1	*3634,1%*	378,4	**665,4**	*75,8%*
Страхові резерви, млн.грн.						
Обсяг сформованих страхових резервів, у тому числі:	6 014,1	8 423,3	*40,1%*	7 077,20	**9 899,2**	*39,9%*
- резерви зі страхування життя	608,3	991,3	*63,0%*	852,9	**1 275,7**	*49,6%*
- технічних резервів	5 405,8	7 432,0	*37,5%*	6224,2	**8 623,5**	*38,5%*
Активи страховиків та статутний капітал, млн.грн.						
Загальні активи страховиків	23 995	32 213	*34,2%*	29 650,0	**37 306,8**	*25,8%*
Активи, визначені ст. 31 Закону України „Про страхування”	17 488,2	19 330,3	*10,5%*	17 533,4	**22 169,7**	*26,4%*
Обсяг сплачених статутних фондів	8 391,2	10 633,6	*26,7%*	10 133,3	**12 698,8**	*25,3%*

1. Тенденції

3 кв.2008 року (січень-вересень 2008 року)

Зростання основних показників діяльності страховиків за 3 квартал 2008 року вказувало на продовження тенденцій щодо зростання ділової активності. Так, темпи приросту основних показників діяльності за 3 кв.2008р. (*за січень-вересень 2008 року*) у порівнянні до аналогічного періоду 2007 року, свідчили про наступне:

- Кількість укладених договорів (крім н/в)* становила 16 898 449 одиниць та зросла на 14%, при цьому договори укладені з фізичними особами зросли на 14,4%, договори з юридичними особами – на 26,7%;

** наведено кількість договорів за виключенням договорів з обов'язкового особистого страхування від нещасних випадків на транспорті, кількість яких зросла на 15,9% - становила 496 681 291 одиниць*

- Страхові виплати/відшкодування продовжили зростати більш прискорено, ніж страхові премії:

- валові страхові виплати/відшкодування зросли на 78,3%;
- валові страхові премії – на 40,8%;

аналогічно і в чистих преміях та виплатах:

- чисті страхові виплати зросли на 82,5%;
- чисті страхові премії - на 38,4%.

- Страхові резерви зросли на 39,9%, при цьому технічні резерви – на 38,5%, а резерви зі страхування життя - на 49,6%.
- Загальні активи зросли на 25,8%, з них активи, дозволені для покриття страхових резервів – на 26,4%.

За липень-вересень 2008 року основні показники мали такі темпи зростання:

Показники (абсолютні - в млн.грн.)	**За 6 міс.08р.**	**За 9 міс.08р.**	**Зростання (9м.08р.до 6м.08р.)**	
			+/-	приріст у %
Валові страхові премії	11 280,0	17 379,3	6 099,3	54,1%
Валові страхові виплати	3 375,7	5 080,9	1 705,2	50,5%
Рівень валових виплат, %	29,9%	29,2%	-0,7 в.п.	х
Чисті страхові премії*	7 601,9	11 840,3	4 238,4	55,8%
Чисті страхові виплати*	3 223,5	4 720,3	1 496,8	46,4%
Рівень чистих виплат, %	42,4%	39,9%	-2,5 в.п.	х
Сплачено на перестрахування, у тому числі:	4 229,4	6 254,1	2 024,7	47,9%
- перестраховикам-резидентам	3 677,6	5 538,9	1 861,3	50,6%
- перестраховикам-нерезидентам	551,8	715,2	163,4	29,6%
Обсяг сформованих страхових резервів, у тому числі:	9 127,2	9 899,2	772,0	8,5%
- резерви зі страхування життя	1 166,5	1 275,7	109,2	9,4%
- технічних резервів	7 960,7	8 623,5	662,8	8,3%
Загальні активи страховиків	35 561,7	37 306,8	1 745,1	4,9%
Активи, визначені ст. 31 Закону України „Про страхування"	20 852,2	22 169,7	1 317,5	6,3%
Сплачені статутні фонди	11 970,5	12 698,8	728,3	6,1%

2. Страхові премії

3 квартал 2008 року

Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестрахування ризиків (від страхувальників та перестрахувальників) за 9 місяців 2008 року становила **17 379,3 млн. грн.**, з них:

5 538,9 млн.грн. (31,8%) становило внутрішнє перестрахування;

227,6 млн.грн. (1,3%) - премії, які надійшли від іноземних страховиків (перестрахувальників),

решту – 11 612,8 млн.грн. (66,8%) становили премії від страхувальників.

Від страхувальників-фізичних осіб надійшло **5 726,7 млн.грн.** (32,95% від валових премій та 49,3% від премій отриманих від страхувальників). Більше половини всіх премій від громадян (54,2%) становили премії від страхування наземного транспорту (3 102,5 млн.грн.), від страхування обов‘язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) надійшло 643,1 млн.грн. (11,22% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 610,5 млн.грн. (10,7% відповідно).

Сума чистих страхових премій (*валові премії за мінусом премій з внутрішнього перестрахування*) становила 11 840,3 млн.грн., що становить 68,1% від валових страхових премій.

Співвідношення страхових премій до ВВП: валові премії становили 2,4% від ВВП, чисті страхові премії досягли 1,7% у ВВП.

Динаміка показників страхових премій наведена нижче у графічних та табличних матеріалах (рис.1,2 ; таблиці 4 – 7).

…….Довідково: 3 квартал 2007 року

Загальна (валова) сума страхових премій, отриманих страховиками від страхування та перестрахування ризиків (від страхувальників та перестрахувальників) за 9 місяців 2007 року становила **12 341,2 млн. грн.**, з них:

3 787,9 млн.грн. (30,7%) становило внутрішнє перестрахування;

102,0 млн.грн. (0,8%) - премії, які надійшли від іноземних страховиків (перестрахувальників),

решту – 8 451,3 млн.грн. (68,5%) становили премії від страхувальників.

Від страхувальників-фізичних осіб надійшло **3 438,6 млн.грн.** (27,9% від валових премій та 40,7% від премій отриманих від страхувальників). В тому числі зі страхування наземного транспорту надійшло 1 802,9 млн.грн. (52,4% від усіх премій від громадян), від страхування обов‘язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) – 403,0 млн.грн. (11,7% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 366,2 млн.грн. (10,6% відповідно).

Сума чистих страхових премій (*валові премії за мінусом премій з внутрішнього перестрахування*) становила 8 553,3 млн.грн., що становить 69,3% від валових страхових премій. Співвідношення страхових премій до ВВП: валові премії становили 2,5% від ВВП, чисті страхові премії досягли 1,7% у ВВП.

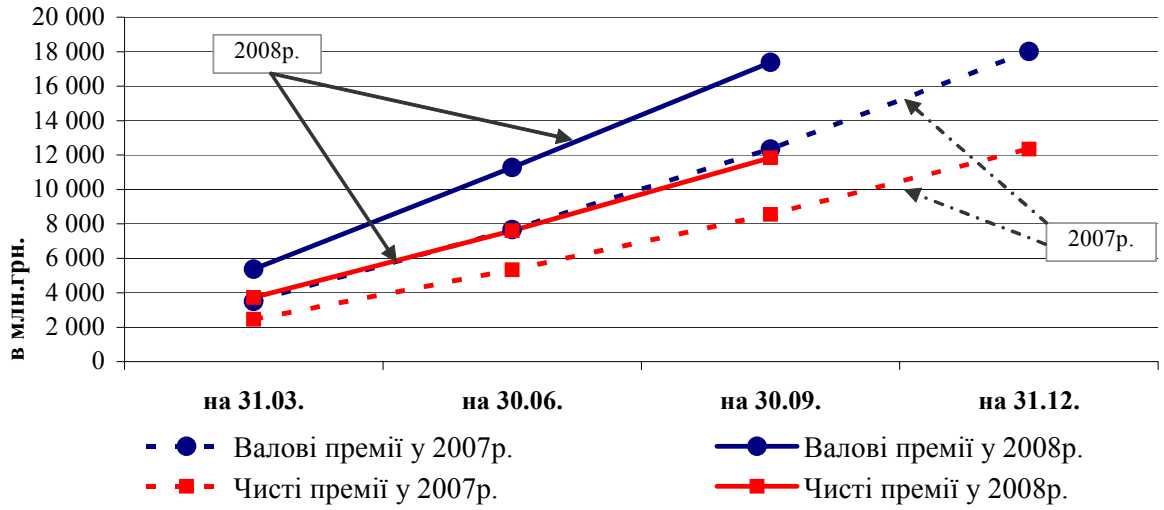

Рис.1 Динаміка валових та чистих премій у 2007-2008 рр.

Таблиця 4

в млн.грн.

	на 31.03.	**на 30.06.**	**на 30.09.**	**на 31.12.**
Валові премії у 2007р.	3 505,8	7 673,1	12 341,2	18 008,2
Валові премії у 2008р.	5 360,0	11 280,0	17 379,3	
Чисті премії у 2007р.	2 459,3	5 325,6	8 553,3	12 353,8
Чисті премії у 2008р.	3 715,0	7 601,9	11 840,3	

Таблиця 5

Темпи приросту протягом року (до попереднього кварталу накопичувальним підсумком з початку року)	**на 31.03.**	**на 30.06.**	**на 30.09.**	**на 31.12.**
Валові страхові премії 2007р.	х	118,9%	60,8%	45,9%
Валові страхові премії 2008р.	х	110,4%	54,1%	
Чисті страхові премії 2007р.	х	116,5%	60,6%	44,4%
Чисті страхові премії 2008р.	х	104,6%	55,8%	

Порівняльні тенденції страхових премій у 2007 та 2008 рр. та до ВВП (поквартально наростаючим підсумком з початку року)

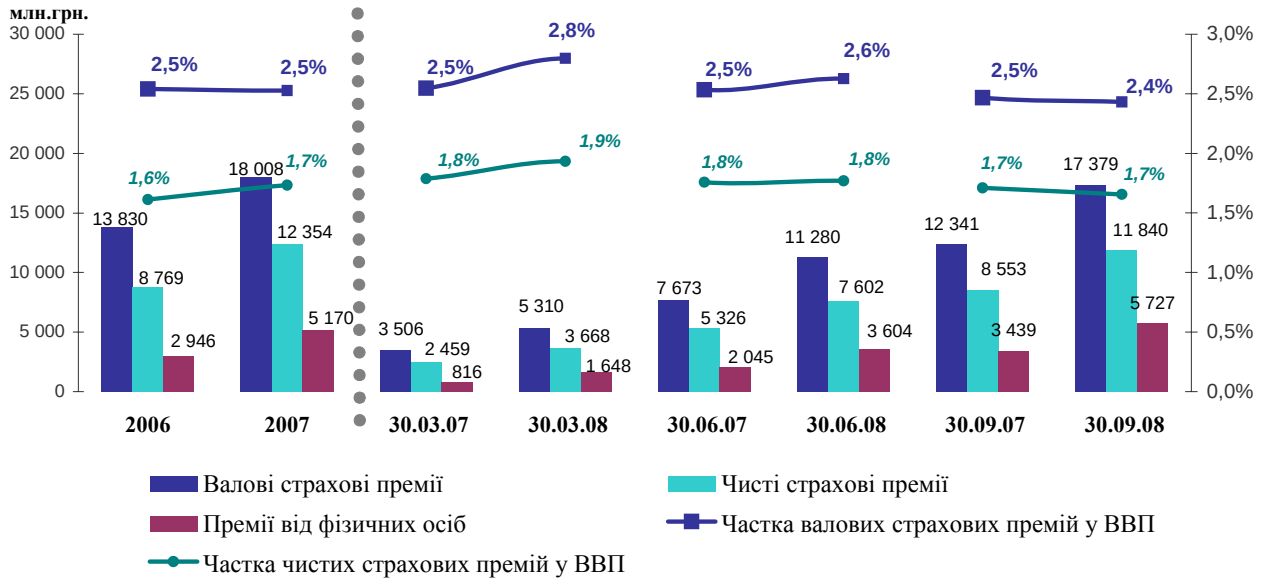

Рис.2 Співвідношення страхових премій до ВВП у 2007-2008 рр.

Таблиця 6

Показники	2006	2007	1 квартал		2 квартал		3 квартал	
			30.03.07	30.03.08	30.06.07	30.06.08	30.09.07	30.09.08
Валові страхові премії, млн.грн.	13 830	18 008	3 506	5 310	7 673	11 280	12 341	17 379
Чисті страхові премії, млн.грн.	8 769	12 354	2 459	3 668	5 326	7 602	8 553	11 840
Премії від фізичних осіб, млн.грн.	2 946	5 170	816	1 648	2 045	3 604	3 439	5 727
Частка валових страхових премій у ВВП	2,5%	2,5%	2,5%	2,8%	2,5%	2,6%	2,5%	2,4%
Частка чистих страхових премій у ВВП	1,6%	1,7%	1,8%	1,9%	1,8%	1,8%	1,7%	1,7%

квартальні показники наростаючим підсумком з початку року

Довідково: ВВП, млн.грн.*	544 153	712 945	137 648	189 768	302 764	429 456	500 164	714 895

** Джерело:Мінекономіки*

Таблиця 7

Частка страхових премій, що надійшли від фізичних осіб у загальних преміях, %

	2006	2007	1 квартал		2 квартал		3 квартал	
			30.03.07	30.03.08	30.06.07	30.06.08	30.09.07	30.09.08
Частка у валових преміях	21,3%	28,7%	23,3%	31,0%	26,7%	32,0%	27,9%	33,0%
Частка у чистих преміях	33,6%	41,9%	33,2%	44,9%	38,4%	47,4%	40,2%	48,4%

2.1. Страхові премії за видами страхування за 9 місяців 2008 р. та 9 місяців 2007р. (обсяги, структура та темпи приросту), таблиця 8

Таблиця 8

Види страхування	Страхові премії, в млн.грн.				*Структура страхових премій*				Темпи приросту страхових премій	
	Валові		Чисті		*Структура валових*		*Структура чистих*		Валових премій	Чистих премій
	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9м.2008/9м.2007	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	**489,8**	**783,5**	**489,4**	**783,3**	***4,0%***	***4,5%***	***5,7%***	***6,6%***	**60,0%**	**60,0%**
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	**11 851,4**	**16 595,8**	**8 063,9**	**11 057,0**	***96,0%***	***95,5%***	***94,3%***	***93,4%***	**40,0%**	**37,1%**
Добровільне особисте страхування	**702,4**	**1 112,7**	**655,5**	**1 056,6**	***5,7%***	***6,4%***	***7,7%***	***8,9%***	**58,4%**	**61,2%**
Добровільне майнове страхування	**9 680,9**	**13 372,7**	**6 178,4**	**8 329,8**	***78,4%***	***76,9%***	***72,2%***	***70,4%***	**38,1%**	**34,8%**
- в тому числі страхування фінансових ризиків	***2 714,9***	***2 765,8***	***1 281,5***	***1 124,1***	***22,0%***	***15,9%***	***15,0%***	***9,5%***	**1,9%**	**-12,3%**
Добровільне страхування відповідальності	**410,7**	**685,1**	**249,6**	**327,9**	***3,3%***	***3,9%***	***2,9%***	***2,8%***	**66,8%**	**31,4%**
Недержавне обов'язкове страхування	**1 036,6**	**1 414,3**	**959,6**	**1 331,7**	***8,4%***	***8,1%***	***11,2%***	***11,2%***	**36,4%**	**38,8%**
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	***701,6***	***994,6***	***677,9***	***965,9***	***5,7%***	***5,7%***	***7,9%***	***8,2%***	**41,8%**	**42,5%**
Державне обов'язкове страхування	**20,8**	**11,0**	**20,8**	**11,0**	***0,2%***	***0,06%***	***0,2%***	***0,09%***	**-46,9%**	**-46,9%**
ВСЬОГО (всі види страхування)	**12 341,2**	**17 379,3**	**8 553,3**	**11 840,3**	***100,0%***	***100,0%***	***100,0%***	***100,0%***	**40,8%**	**38,4%**

Рис. 3 Структура валових страхових премій станом на 30.09.2008р.

Рис.4 Структура чистих страхових премій станом на 30.09.2008р.

3. Страхові виплати/відшкодування

3 квартал 2008 року

За підсумками 9 місяців 2008 року загальна (валова) сума страхових виплат за договорами страхування та перестрахування становила **5 080,9 млн.грн.**, з них страхувальникам-фізичним особам було виплачено 2 261,2 млн.грн. (44,5%) та перестрахувальникам-резидентам 360,6 млн.грн. (7,1%).

Основна частина виплат страхувальникам-фізичним (75,8%) була здійснена з страхування наземного транспорту (1 713,0 млн.грн.), з страхування обов‘язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) виплачено 288,2 млн.грн. (12,7% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 182,9 млн.грн. (8,1% відповідно).

Обсяг *чистих страхових виплат* (валові виплати зменшені на суму виплат перестрахувальникам-резидентам) становив 4 720,3 млн.грн. та зріс порівняно аналогічним періодом 2007 року на 82,5% (або на 2 134,0 млн.грн.).

Рівень страхових виплат становив: рівень валових виплат 29,2%, рівень чистих виплат - 39,9%, рівень виплат фізичним особам – 39,5%.

Динаміка показників страхових премій наведена нижче у графічних та табличних матеріалах (рис.5,6; таблиці 8 – 12).

…….Довідково: 3 квартал 2007 року

За підсумками 9 місяців 2007 року загальна (валова) сума страхових виплат за договорами страхування та перестрахування становила **2 850,2 млн.грн.**, з них страхувальникам-фізичним особам було виплачено 1 199,3 млн.грн. (42,1%) та перестрахувальникам-резидентам 263,9 млн.грн. (9,2%).

Основна частина виплат страхувальникам-фізичним (70,3%) була здійснена з страхування наземного транспорту (842,9 млн.грн.), з страхування обов‘язкової цивільної відповідальності власників транспортних засобів (за внутрішніми та зовнішніми договорами) виплачено 105,9 млн.грн. (8,8% відповідно), а також сукупно за видами добровільного особистого страхування – 160,6 млн.грн. (13,4% відповідно).

Обсяг *чистих страхових виплат* (валові виплати зменшені на суму виплат перестрахувальникам-резидентам) становив 2 586,3 млн.грн.

Рівень страхових виплат становив: рівень валових виплат 23,1%, рівень чистих виплат – 30,2%, рівень виплат фізичним особам – 34,9%.

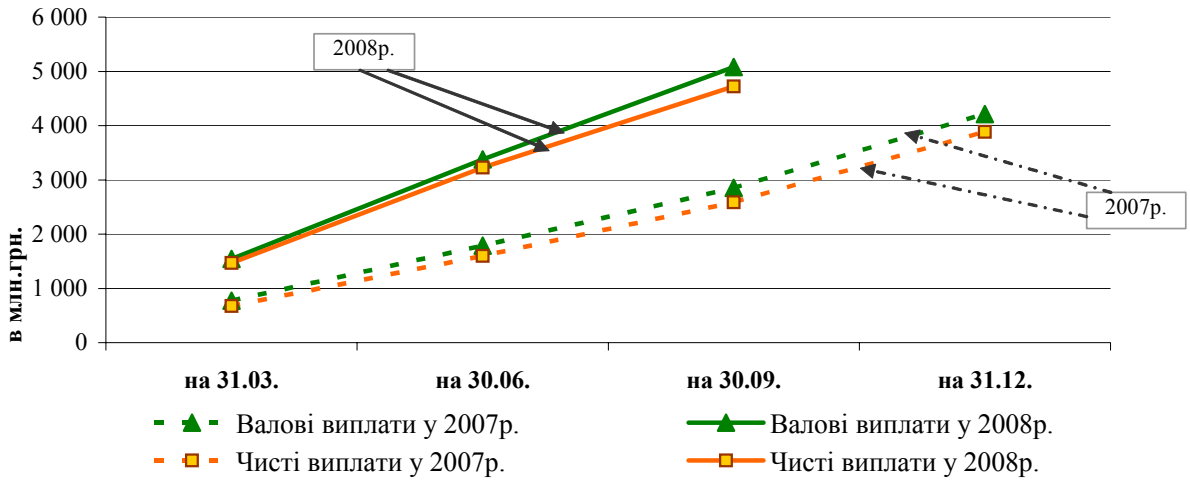

Рис. 5 Динаміка валових та чистих виплат у 2007-2008 рр.

Таблиця 9

млн.грн

	на 31.03.	**на 30.06.**	**на 30.09.**	**на 31.12.**
Валові виплати у 2007р.	774,0	1 784,7	2 850,2	4 213,0
Валові виплати у 2008р.	1 543,1	3 375,7	5 080,9	
Чисті виплати у 2007р.	674,1	1 599,9	2 586,3	3 884,0
Чисті виплати у 2008р.	1 469,8	3 223,5	4 720,3	

Таблиця 10

Темпи приросту протягом року (до попереднього кварталу накопичувальним підсумком з початку року)	**на 31.03.**	**на 30.06.**	**на 30.09.**	**на 31.12.**
Валові страхові виплати 2007р.	х	130,6%	59,7%	47,8%
Валові страхові виплати 2008р.	х	118,8%	50,5%	
Чисті страхові виплати 2007р.	х	137,3%	61,7%	50,2%
Чисті страхові виплати 2008р.	х	119,3%	46,4%	

Порівняльні тенденції страхових виплат у 2007 та 2008 рр.
(поквартально наростаючим підсумком з початку року)

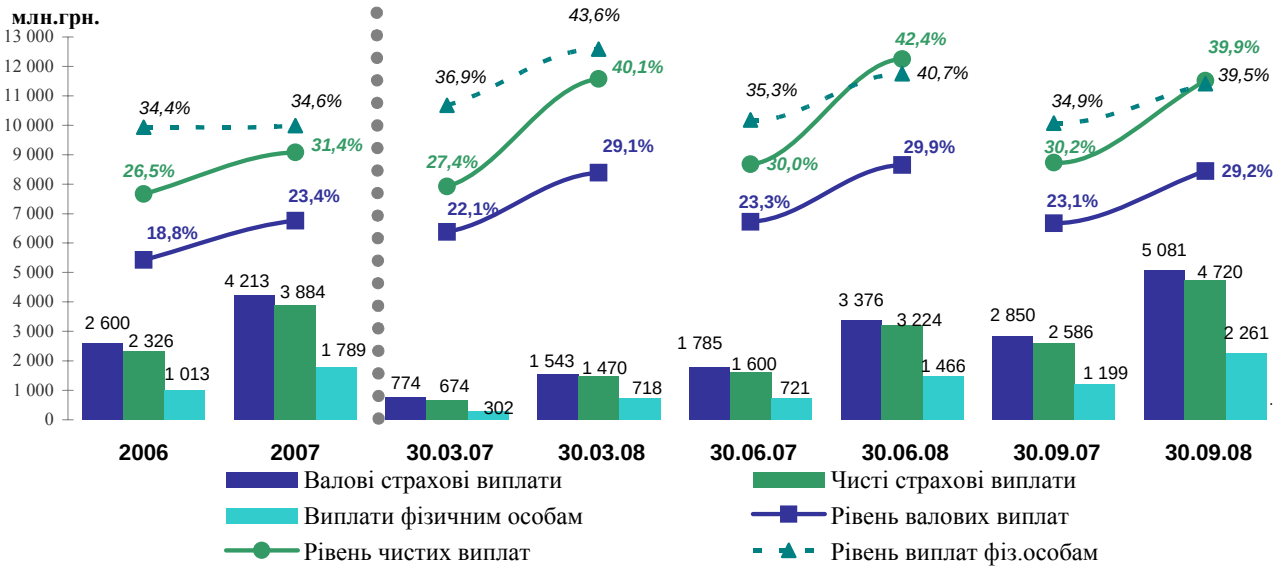

Рис.6 Динаміка валових та чистих страхових виплат у 2007-2008 рр.

Таблиця 11

	2006	2007	1 квартал		2 квартал		3 квартал	
			30.03.07	30.03.08	30.06.07	30.06.08	30.09.07	30.09.08
Валові страхові виплати	2 600	4 213	774	1 543	1 785	3 376	2 850	5 081
Чисті страхові виплати	2 326	3 884	674	1 470	1 600	3 224	2 586	4 720
Виплати фізичним особам	1 013	1 789	302	718	721	1 466	1 199	2 261
Рівень валових виплат	18,8%	23,4%	22,1%	29,1%	23,3%	29,9%	23,1%	29,2%
Рівень чистих виплат	26,5%	31,4%	27,4%	40,1%	30,0%	42,4%	30,2%	39,9%
Рівень виплат фіз.особам*	34,4%	34,6%	36,9%	43,6%	35,3%	40,7%	34,9%	39,5%

квартальні показники наростаючим підсумком

** співвідношення виплат фіз.особам до страхових премій, які надійшли від фіз.осіб.*

Таблиця 12

Частка страхових виплат фізичним особам у загальних виплатах, %

	2006	2007	1 квартал		2 квартал		3 квартал	
			30.03.07	30.03.08	30.06.07	30.06.08	30.09.07	30.09.08
Частка у валових виплатах	39,0%	42,5%	39,0%	46,5%	40,4%	43,4%	42,1%	44,5%
Частка у чистих виплатах	43,5%	46,0%	44,7%	48,9%	45,1%	45,5%	46,4%	47,9%

3.1. Страхові виплати за видами страхування за І півріччя 2007 та І півріччя 2008рр. (обсяги, структура та темпи приросту), таблиця 13

Таблиця 13

Види страхування	Страхові виплати, в млн.грн.				Структура страхових виплат				Темпи приросту страхових випат	
	Валові		Чисті*		Структура валових		Структура чистих*		Валових премій	Чистих премій
	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008	9м.2008/9м.2007	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Страхування життя	15,7	25,8	15,6	25,8	0,5%	0,5%	0,6%	0,5%	64,6%	65,6%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	2 834,6	5 055,1	2 570,7	4 694,6	99,5%	99,5%	99,4%	99,5%	78,3%	82,6%
Добровільне особисте страхування	295,0	420,8	290,2	418,1	10,3%	8,3%	11,2%	8,9%	42,7%	44,1%
Добровільне майнове страхування	2 298,4	4 231,6	2 042,1	3 875,9	80,6%	83,3%	79,0%	82,1%	84,1%	89,8%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	859,4	1 131,0	705,6	1 023,1	30,2%	22,3%	27,3%	21,7%	31,6%	45,0%
Добровільне страхування відповідальності	31,7	24,7	31,2	24,9	1,1%	0,5%	1,2%	0,5%	-22,0%	-20,3%
Недержавне обов'язкове страхування	184,9	373,5	182,6	371,2	6,5%	7,4%	7,1%	7,9%	102,0%	103,3%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	157,9	367,3	155,7	365,0	5,5%	7,2%	6,0%	7,7%	132,6%	134,4%
Державне обов'язкове страхування	24,6	4,5	24,6	4,5	0,9%	0,09%	1,0%	0,10%	-81,8%	-81,8%
ВСЬОГО (всі види страхування)	2 850,2	5 080,9	2 586,3	4 720,3	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	78,3%	82,5%

** Чисті страхові премії та виплати - валові страхові премії (або виплати) за мінусом коштів з внутрішнього перестрахування*

Рис.7 Структура валових страхових виплат станом на 30.09.2008р.

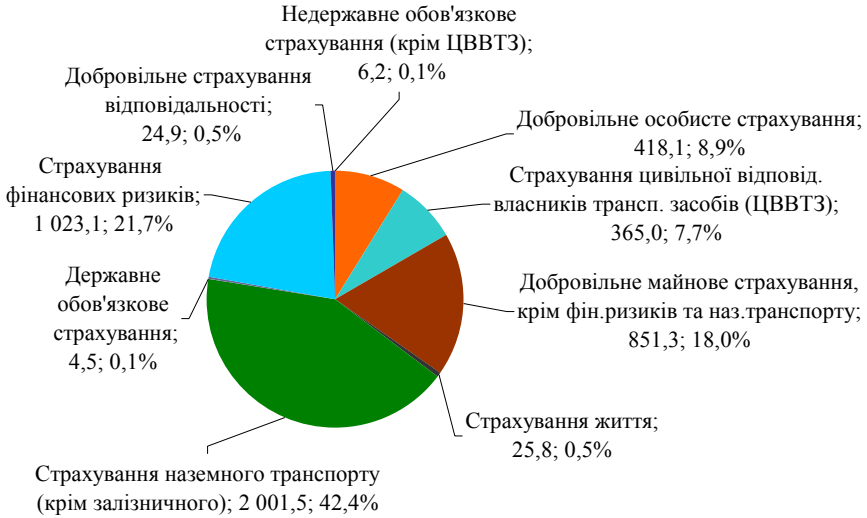

Рис.8 Структура чистих страхових виплат станом на 30.09.2008р.

4. Рівень страхових виплат за видами страхування

9 міс. 2008 року Станом на 30.09.2007 року високий ***рівень валових страхових виплат*** (табл.14) спостерігався в добровільних видах особистого страхування - становив 37,8% (станом на 30.09.2007р. – 42,0%), в добровільних видах майнового страхування – 31,6% (станом на 30.09.2007р. – 23,7%), а також за видами державного обов‘язкового страхування – 40,8% (станом на 30.09.2007р.– 118,6%).

Таблиця 14

Види страхування	Рівень страхових виплат			
	Рівень валових виплат		Рівень чистих виплат	
	9 міс.2007	9 міс.2008	9 міс.2007	9 міс.2008
1	2	3	4	5
Страхування життя	3,2%	3,3%	3,2%	3,3%
Види страхування інші, ніж страхування життя, у тому числі:	23,9%	30,5%	31,9%	42,5%
Добровільне особисте страхування	42,0%	37,8%	44,3%	39,6%
Добровільне майнове страхування	23,7%	31,6%	33,1%	46,5%
- в тому числі страхування фінансових ризиків	31,7%	40,9%	55,1%	91,0%
Добровільне страхування відповідальності	7,7%	3,6%	12,5%	7,6%
Недержавне обов'язкове страхування	17,8%	26,4%	19,0%	27,9%
- в тому числі страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів	22,5%	36,9%	23,0%	37,8%
Державне обов'язкове страхування	118,6%	40,8%	118,6%	40,8%
ВСЬОГО (всі види страхування)	**23,1%**	**29,2%**	**30,2%**	**39,9%**

Рівень чистих страхових виплат (*відношення чистих виплат до чистих премій*) перевищує рівень валових виплат, оскільки при розрахунку не враховуються частки страхових виплат, що сплачуються за договорами внутрішнього перестрахування ризиків.

Високий рівень чистих страхових виплат станом на 30.09.2008р. спостерігався у видів добровільного майнового страхування – 46,5%, а також добровільного особистого страхування - 39,6% від чистих премій.

В державному обов‘язковому страхуванні операції внутрішнього перестрахування не використовуються, тому показник чистих страхових виплат з цього виду буде рівним валовому рівню страхових виплат.

5. Перестрахування

В перестрахуванні за січень-вересень 2008 року на перестрахування сплачено **6 254,1** млн.грн. (30.09.2007р. – 4 367,6 млн. грн.), з них:

- перестраховикам-нерезидентам - 715,2 млн.грн. *(30.09.2007р. – 579,7 млн. грн.),*
- перестраховикам-резидентам – 5 538,9 млн.грн. *(30.09.2007р. – 3 787,9 млн. грн.).*

У співвідношенні до валових страхових премій частка перестрахування станом на 30.06.08р.становила (Рис. 9):

- частка всього перестрахування 36,0% *(30.09.2007р –35,4%)*;
- частка перестраховиків-нерезидентів 4,1% *(30.09.2007р. –4,7%)*;
- частка перестраховиків-резидентів 31,9% *(30.09.2007р. –30,7%)*.

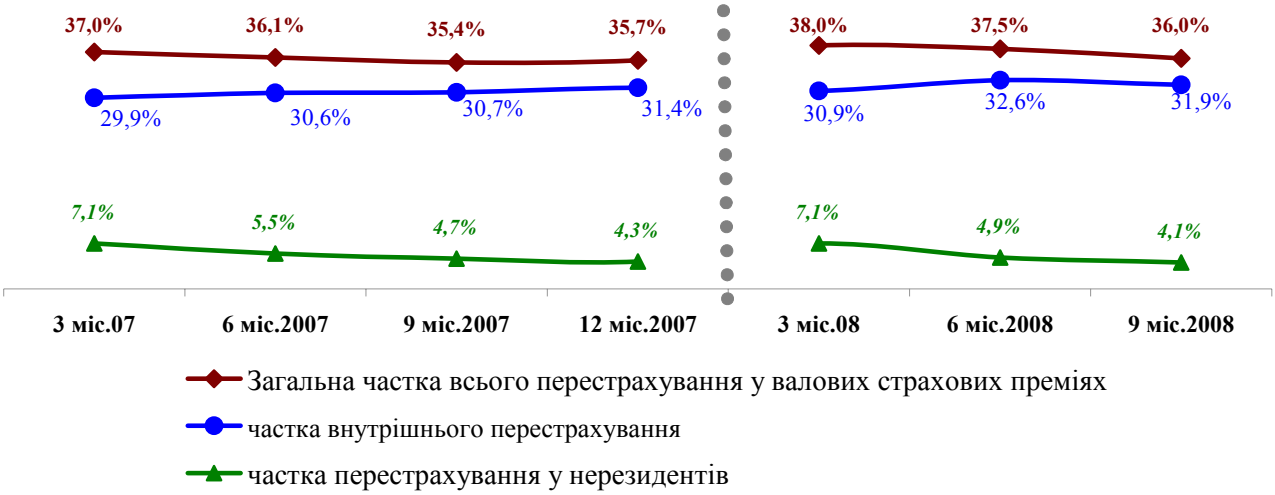

Рис.9 Частки страхових премій, сплачених на перестрахування у співвідношенні до валових страхових преміях поквартально за 2007 -2008рр..

Більше 20% від валових страхових премій (ВП) отриманих за окремим видом страхування було сплачено перестраховикам-нерезидентам:

добровільного страхування

- страхування повітряного транспорту – сплачено 2,98 млн.грн. (ВП 9,5 млн.грн.), що становило 31,3%;
- страхування водного транспорту (морського внутрішнього та інших видів водного транспорту) – 9,5 млн.грн. (ВП 29,9 млн.грн.), що становило 31,8%;
- страхування цивільної відповідальності власників наземного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) – 20,3 млн.грн. (ВП 63,3 млн.грн.), що становило 32,1%;
- страхування відповідальності власників повітряного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) – 0,5 млн.грн. (ВП 1,3 млн.грн.), що становило 38,6%;
- страхування відповідальності власників водного транспорту (включаючи відповідальність перевізника) – 3,2 млн.грн. (ВП 8,5 млн.грн.), що становило 37,0%;

обов'язкового страхування
- авіаційне страхування цивільної авіації – 76,1 млн.грн. (ВП 133,8 млн.грн.), що становило 56,9%;
- цивільної відповідальності оператора ядерної установки за ядерну шкоду, яка може бути заподіяна внаслідок ядерного інциденту - 20,7 млн.грн. (ВП 46,6 млн.грн.), що становило 44,4%.

На рис.10 представлено структуру перестрахування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2008 року. Від загальної суми сплачених часток страхових премій на перестрахування (715,2 млн.грн.), найбільше сплачено до Сполученого королівства Великобританії (34,1%, або 244,1 млн.грн.); Німеччини (19,5%, або 139,7 млн.грн.), Російської Федерації (15,6% або 111,6 млн.грн.).

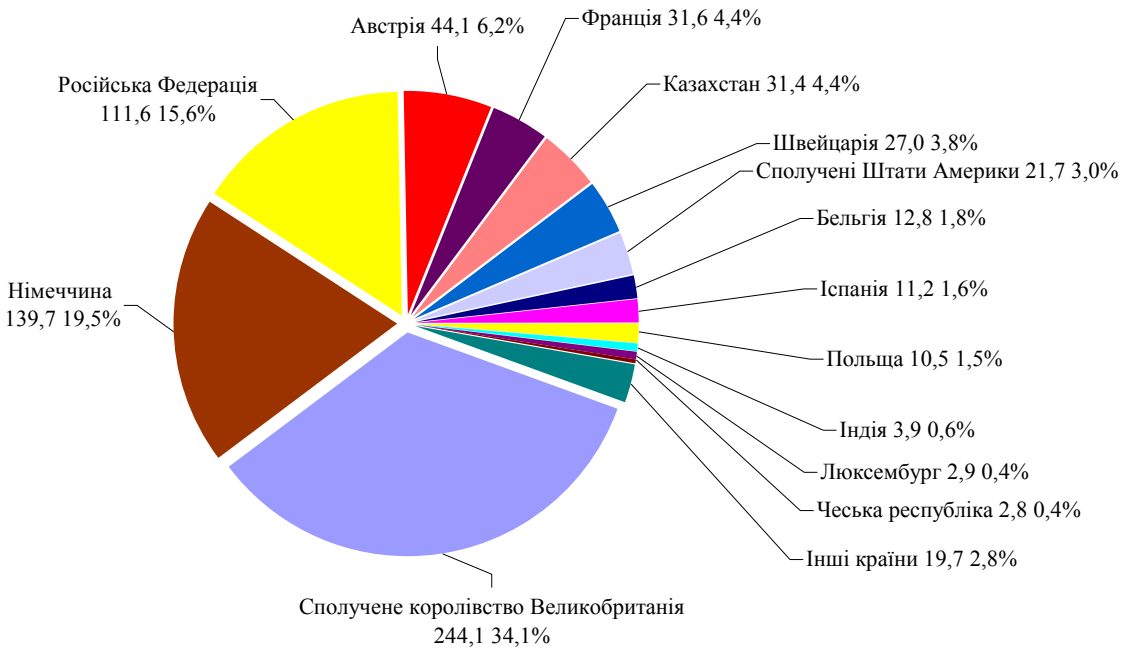

Рис.10 Країни перестрахування ризиків у нерезидентів станом на 30.09.2008 р.

III. Активи страховиків та сформовані страхові резерви

1. Інвестиційна діяльність страховиків

Зростання обсягів страхової діяльності стало одним із факторів росту страхових резервів та активів (рис.11). Розміщення страхових резервів здійснюється у відповідності із статтею 31 Закону України „Про страхування”, де визначено перелік активів за відповідними категоріями.

Разом з тим, основною проблемою для страховиків залишається недостатність ліквідних фінансових інструментів для проведення ефективної політики інвестування коштів. Особливо гострою є проблема забезпечення довгострокових зобов‘язань за договорами страхування життя.

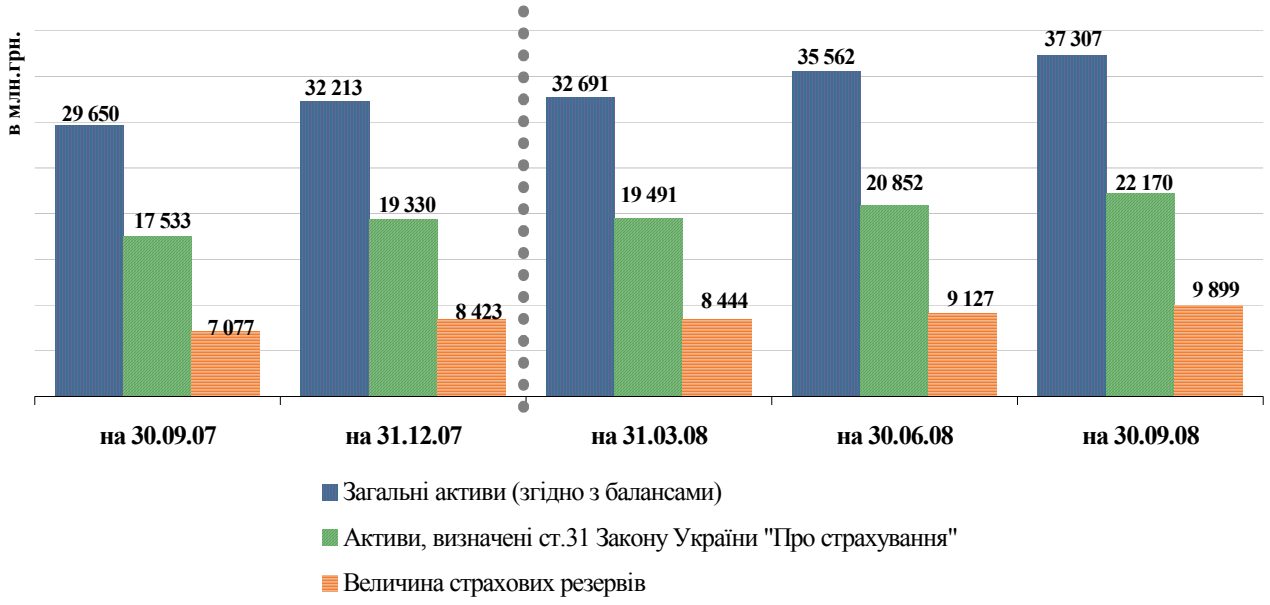

Рис.11 Динаміка активів та обсягів страхових резервів за 2007-2008рр. (на кінець кварталу)

Протягом 2008 року зберігалася позитивна динаміка зростання активів страховиків. За січень-вересень загальні активи зросли до 37,3 млрд.грн., що на 25,8% більше у порівнянні до аналогічного періоду 2007 року; величина активів, визначених ст.31 Закону України „Про страхування” становила 22,2 млрд.гривень, що на 26,4% перевищує обсяг станом на 30.09.07р.

Загальний обсяг сформованих страхових резервів станом на 30.09.08р. становив 9 899,2 млн.грн., в тому числі:

- ***резерви зі страхування життя*** – 1 275,7 млн.грн.;
- ***технічні резерви*** – 8 623,5 млн.грн..

Розміщення страхових резервів відбувається у відповідності до статті 31 Закону України „Про страхування”, де визначено перелік активів за відповідними категоріями. Станом на 30.09.08р. обсяг активів за визначеними законом категоріями становив 22 169,7 млн. грн., з них 9 899,2 млн. грн.

становлять активи на покриття страхових резервів. У таблиці 15 та на рис.12 наведена структура загальних активів за визначеними законом категоріями.

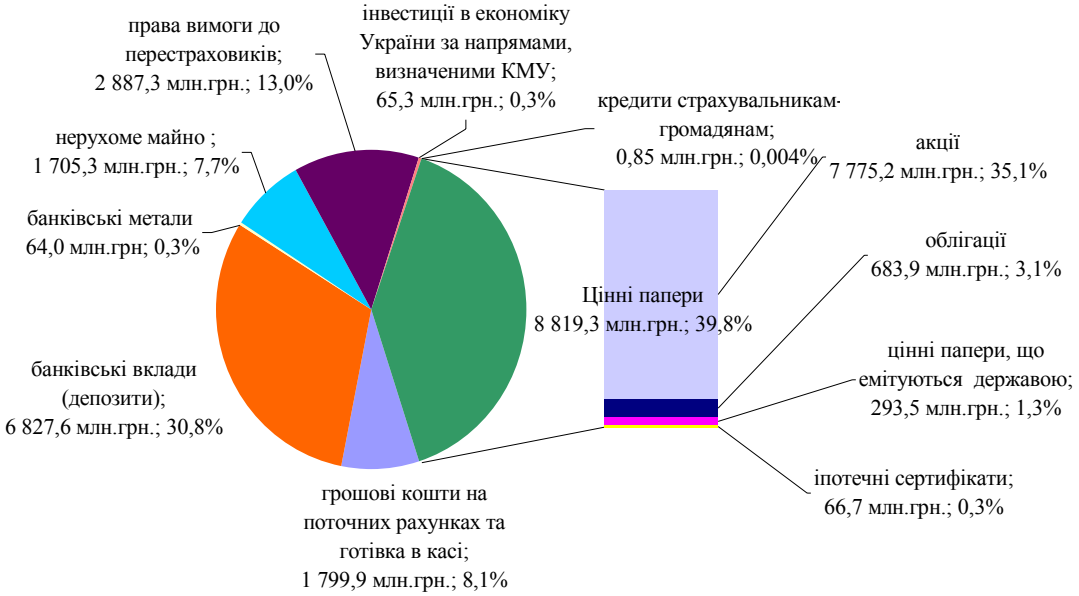

Рис.12 Структура активів за визначеними законом категоріями, станом на 30.09.2008р.

Таблиця 15

	Загальні активи			
	млн.грн.		***структура***	
	30.09.2007	**30.09.2008**	**30.09.2007**	**30.09.2008**
Загальні активи по балансу	**29 650,0**	**37 306,8**	**х**	**х**
Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" для представлення страхових резервів				
Активи, визначені ст.31 Закону України „Про страхування", у тому числі:	**17 533,50**	**22 169,69**	**100,0%**	**100,0%**
Грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі	1 102,0	1 799,9	6,3%	8,1%
Банківські вклади	5 024,7	6 827,6	28,7%	30,8%
Нерухоме майно	917,5	1 705,3	5,2%	7,7%
Права вимоги до перестраховиків	2 003,5	2 887,3	11,4%	13,0%
Інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України*	29,0	65,3	0,2%	0,3%
Інші активи (зокрема, *банківські метали та кредити страхувальникам*)	53,8	65,0	0,3%	0,3%
Цінні папери, в тому числі:	8 403,0	8 819,3	47,9%	39,8%
- акції	7 831,7	7 775,2	44,7%	35,1%
- облігації	383,9	683,9	2,2%	3,1%
- іпотечні сертифікати	32,3	66,7	0,2%	0,3%
- цінні папери, що емітуються державою	155,0	293,5	0,9%	1,3%

**Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 „Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів"*

У таблицях 15-17 представлено напрямки інвестування коштів страхових резервів активами відповідних категорій у розрізі технічних резервів та резервів зі страхування життя.

Таблиця 16

	Технічні резерви			
	млн.грн.		***структура***	
	30.09.2007	**30.09.2008**	**30.09.2007**	**30.09.2008**
Сформовані страхові резерви	**7 077,2**	**9 899,2**	**х**	**х**
- в тому числі технічні резерви	**6 224,2**	**8 623,5**	**87,9%**	**87,1%**
Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" для представлення страхових резервів				
Загальна сума активів, якими представлені технічні резерви, у тому числі:	**6 325,5**	**9 369,0**	**100,0%**	**100,0%**
Грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі	798,5	1 242,7	12,6%	13,3%
Банківські вклади	3 081,8	4 111,9	48,7%	43,9%
Нерухоме майно	417,4	649,2	6,6%	6,9%
Права вимоги до перестраховиків	1 028,0	1 724,4	16,3%	18,4%
Інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України*	5,9	46,2	0,1%	0,5%
Інші активи (*банківські метали та кредити страхувальникам*)	37,3	48,0	0,6%	0,5%
Цінні папери, в тому числі:	956,6	1 546,6	15,1%	16,5%
- акції	801,6	1 329,8	12,7%	14,2%
- облігації	94,3	141,1	1,5%	1,5%
- іпотечні сертифікати	0,0	0,2	0,0%	0,0%
- цінні папери, що емітуються державою	60,6	75,4	1,0%	0,8%

**Постанова Кабінету Міністрів України від 17.08.2002 № 1211 „Про затвердження напрямів інвестування галузей економіки за рахунок коштів страхових резервів"*

Таблиця 17

	Резерви зі страхування життя			
	млн.грн.		***структура***	
	30.09.2007	**30.09.2008**	**30.09.2007**	**30.09.2008**
Сформовані страхові резерви	**7 077,2**	**9 899,2**	**х**	**х**
- в тому числі резерви зі страхування життя	**852,9**	**1 275,7**	**12,1%**	**12,9%**
Категорії активів, визначені статтею 31 Закону України "Про страхування" для представлення страхових резервів				
Загальна сума активів, якими представлені резерви зі страхування життя, у тому числі:	**871,8**	**1 291,7**	**100,0%**	**100,0%**
Грошові кошти на поточних рахунках і готівка в касі	49,2	53,5	5,6%	4,1%
Банківські вклади	438,6	575,1	50,3%	44,5%
Нерухоме майно	64,1	106,0	7,3%	8,2%
Права вимоги до перестраховиків	66,1	78,1	7,6%	6,0%
Інвестиції в економіку України за напрямами, визначеними Кабінетом Міністрів України*	0,1	7,2	0,0%	0,6%
Інші активи (*банківські метали та кредити страхувальникам*)	5,9	13,1	0,7%	1,0%
Цінні папери, в тому числі:	247,8	458,7	28,4%	35,5%
- акції	74,6	64,0	8,6%	5,0%
- облігації	80,6	179,3	9,2%	13,9%
- іпотечні сертифікати	0,0	0,0	0,0%	0,0%
- цінні папери, що емітуються державою	92,6	215,4	10,6%	16,7%